Tolunay, A- Alkan H.,-Kısaoğlu, T. , 2002. Ağaç ve Toprak Mülkiyeti Bakış Açısıyla Çal Yöresi Özel Ağaçlandırmalarının İncelenmesi . Su Havzalarında Toprak ve Su Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Yönetimi Sempozyumu, , Hatay , 18-20 Eylül 2002

AĞAÇ VE TOPRAK MÜLKİYETİ BAKIŞ AÇISIYLA ÇAL YÖRESİ ÖZEL AĞAÇLANDIRMALARININ İNCELENMESİ

Ahmet TOLUNAY[(1)]
Hasan ALKAN[(2)]
Tevhide KISAOĞLU[(3)]
Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Ekonomisi Anabilim Dalı
Doğu Kampüsü-32260-ISPARTA

Özet

Türkiye ormanlarının iyileştirilmesi ve varlıklarının ağaçlandırma yoluyla arttırılması çabaları uzun yıllardan beri sürmektedir. Fakat bu çabalar gözden geçirildiğinde, ulaşılan sonucun yetersiz olduğu görülmektedir. Çünkü ülkemizde ağaçlandırılacak milyonlarca hektar alan bulunmaktadır. Son yıllarda Orman Bakanlığı ağaçlandırma, erozyon kontrolu ve mera ıslah çalışmalarının artırılması için yeni politika ve stratejiler geliştirmektedir. Bunlar arasında "özel ağaçlandırma çalışmaları" önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye genelinde bu konuda verilebilecek en çarpıcı örnek, Denizli İli Çal İlçesi'ndeki özel ağaçlandırmalardır. Bu bildiride; Çal Yöresi Özel Ağaçlandırmaları "ağaç ve toprak mülkiyeti bakış açısıyla" incelenmiştir. 6831 sayılı Orman Kanununda mülkiyet ve idare bakımından yapılan sınıflandırmada yer alan 3 tip orman şekli de yörede mevcuttur. Araştırma sonuçlarına göre; özel ağaçlandırma çalışmaları devlet ormanı niteliğindeki arazilerde veya hazine arazilerinde yapıldığında, toprak mülkiyeti devletin, ağaç mülkiyeti ağaçlandırmayı yapan gerçek ve tüzel kişilerin; sahipli arazilerde yapıldığında, hem toprak ve hem de ağaç mülkiyeti ağaçlandırmayı yapan kişilere ait olmaktadır.
Anahtar Kelimeler: **Özel Ormancılık, Özel Ağaçlandırmalar, Ağaç Mülkiyeti ve Toprak Mülkiyeti**

AN INVESTIGATION OF PRIVATE AFFORESTATIONS IN ÇAL REGION IN TERMS OF TREE AND LAND TENURE

Abstract

Production of forest in Turkey is not sufficient. Because, the forest of Turkey are not productive. Therefore it necessary to rehabilitate the present forest and to make the afforestation extend. The Forest Service generally establishes the afforestations in Turkey. Besides, according to the forest law, private sector can also accompany the afforestation activities. The afforestations that established by private sector have not reached the desired level until 1982. However in the last decade, important increase has been observed in these afforestation activities especially conducting in Çal region. Therefore, the afforestation activities in Çal region were selected as the subject of this study. The methods used in the study consist of office (including literature and the collect of data) a field works. The findings of the study can be summarised as: (1) Private sectors establishes plantations on three type of land i.e. (a) degraded state forests, (b) public lands, (c) private lands, (2) If the plantations establishes on degraded state forests or public lands, land tenure is belong to state and tree tenure is belong to those who carry out private afforesttations, (3) If the plantations establishes on private land both tree and land tenure are belong to who own lands.
Key Words: **Private Forestry, Private Afforestation, Land Tenure and Tree Tenure**

1.GİRİŞ

Türkiye'nin orman varlığı 20 712 894 hektardır. Bu alanın % 48'i verimli orman % 52'si bozuk orman niteliğindedir. Bozuk orman alanlarında ormancılık üretiminin yapılamaması, üretim faktörlerinin atıl kalmasına neden olmaktadır. Bu alanlar Türkiye Ekonomisi için kayıptır. Türkiye orman varlığının ağaçlandırma yoluyla arttırılması çabalarının uzun yıllardan beri sürmektedir. Fakat öngörülen hedeflere hiçbir zaman ulaşılamamıştır. Bunun nedeni yanlış ormancılık politikalarının izlenmesi ve ağaçlandırma çalışmalarına gereken önemin verilmemesidir (1).

(1) Yrd. Doç. Dr., SDÜ Orman Fakültesi, Doğu Kampüsü 32260 Çünür-ISPARTA
(2) Arş. Gör., SDÜ Orman Fakültesi, Doğu Kampüsü 32260 Çünür-ISPARTA
(3) Orman Mühendisi, Tavas-DENİZLİ

Son yıllarda, ağaçlandırma yoluyla ormanların iyileştirilmesi için yeni uygulama şekilleri ve teknikleri ortaya konmuştur. Özel ağaçlandırmalar ve özel orman işletmeciliği bir ormancılık politikası aracı olarak da kullanılmaya başlanmıştır (1). Özel ağaçlandırmalara izin verilmesindeki temel amaç; Türkiye'nin odun hammaddesi üretim açığının bulunmasıdır. Orman Bakanlığı, gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulacak özel ormanlardan elde edilecek odunun iç tüketime sunulacağını, böylece odun üretim açığının kapatılmasında katkı sağlayacağını belirtmektedir. (2). Bu araştırmada; Türkiye' de özel ağaçlandırma çalışmalarının en çarpıcı örneği olan Çal Yöresi Özel Ağaçlandırma Çalışmaları, "Toprak ve Ağaç Mülkiyeti" bakış açısıyla incelenmiştir.

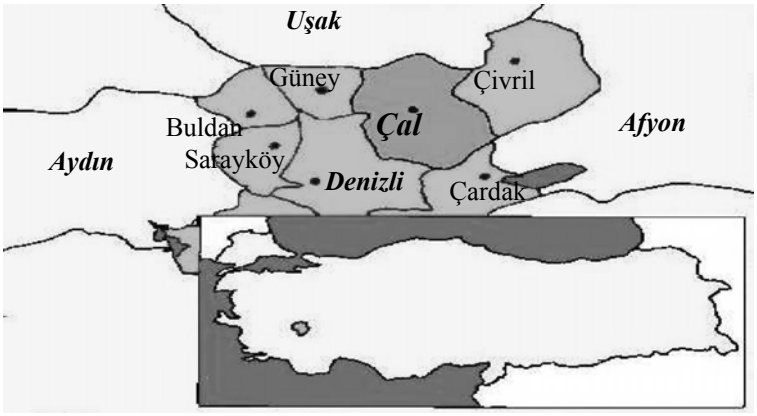
2. MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmada Dünya ölçeğindeki ağaç ve toprak mülkiyeti kavramlarının incelenerek Türkiye koşullarına indirgenmesi ve Çal Yöresi 'ndeki özel ağaçlandırma çalışmalarının değerlendirilmesi şeklinde yürütülmüştür. Ağaç ve toprak mülkiyetinin irdelenmesi literatür analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çal Yöresi özel ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin değerlendirmede de yöntem olarak literatür analizi, röportaj ve gözlem tekniklerinden yararlanılmıştır. Veriler Orman Genel Müdürlüğü web sitesi, Denizli Orman Bölge Müdürlüğü, Çal Orman İşletme Müdürlüğü 'nden elde edilmiştir.

3.ARAŞTIRMA ALANININ TANITIMI

Denizli İli'ne bağlı olan Çal İlçesi, 38º 09' kuzey enlemi ile 29° 04' doğu boylamı arasında bulunmaktadır. İl merkezi olan Denizli'ye olan uzaklığı 64 km 'dir. Toplam ilçe nüfusu 33 525 kişi olup, ilçe merkezi nüfusu 4 878 kişidir. Km²' ye 22 kişi düşmektedir. Merkez dahil belediyelik olan 9 kasabası, 23 köyü bulunmaktadır (3). Genel alanı 1521 km² olan Çal İlçesinin, konumu Şekil 1.'de verilmiştir.

Şekil 1 Araştırma Alanının Konumu

Yörede, genel ortalama yüksekliği 850 m civarında olup, jeomorfolojik arazi oluşum şekilleri bakımından "Orta Dağlık" bir arazi yapısındadır. Büyük Çökelez Dağı (1840m) ve Beşparmak Dağı (1307m.) yörenin en yüksek noktalarıdır. Çal yöresi kışları ılık ve yağışlı, yazları sıcak ve kurak bir iklime sahiptir (1).

Orman ve maki sınırları dışındaki toprak tipi (ziraat arazisi, mera vb.) alüvyal, kolüvyal ve kahverengi toprak tipindedir. Orman ve alt orman-üst orman sınırları yakınında, kalkersiz kahverengi orman toprakları görülmektedir. Özel ağaçlandırma çalışmalarının konu olduğu alandaki toprak tipleri ise genellikle, kahverengi toprak ve kalkersiz kahverengi orman toprağı tiplerindedir. Yörenin toprak derinliği 25-50 cm. olup, sığ toprak derinliğinin yaygın olduğu görülür. (1).Yörenin bitki örtüsü genellikle Akdeniz iklimine özgü bitkilerden oluşmaktadır. Yaygın olarak bulunan ağaç türleri; iğne yapraklı türlerden karaçam (*Pinus nigra* Arnold), kızılçam (*Pinus brutia* Ten.), sedir (*Cedrus libani* A. Richard.) ve ardıç türleri (*Juniperus spp.*), geniş yapraklı türlerden ise; meşe türleri (*Quercus spp*.), doğu kayını (*Fagus orientalis* Lipsky.), doğu çınarı (*Platanus orientalis* L.) ve dişbudak türleri (*Fraxinus spp.*)'dir (1).

Yörenin tarıma dayalı bir ekonomisi vardır. İlçede bağcılık temel geçim kaynağı olup, bunun yanında pamuk, tahıl ve tütün üretimi yapılmaktadır. Kuru tarım büyük ölçüde yaygındır. Halkın diğer bir geçim kaynağı, hayvancılıktır. İlçede hayvancılık, mera hayvancılığı niteliğinde yapılmaktadır. Yörede en çok koyun, kıl keçisi, sığır yetiştiriciliği ile tavukçuluk ve arıcılık yaygındır. Ayrıca ticaret de önemli bir geçim kaynağıdır.

4. BULGULAR

4.1. Toprak ve Ağaç Mülkiyetine İlişkin Bulgular

Sürdürülebilir orman yönetimi çerçevesinde, orman kaynağının yönetiminde halkın katılımı, üzerinde en çok durulan yaklaşım şeklidir. **Weirsum** (1984); *orman idaresi* ve *halkın katılım* ölçütüne göre, dört özel durumun var olduğunu belirtmektedir (4) Bunlar şu şekildedir;

1- Katılımcı Ormancılık (*Participatory Forestry)***:** Halkın en basit katılım şeklidir. Halkın yapacak ve yakacak odun ihtiyacını karşılamaya yönelik bir uygulama düşünüldüğünde, *orman kaynağının yönetim ve işletme görevi orman idaresinde kalırken; halkın katılımı koruma ve bazı silvikültürel uygulamalarda işgücü sağlanması* şeklinde kendini göstermektedir.

2- Köy Ormancılığı (*Village Forestry)* **:** Ormancılık örgütünün *danışmanlık* görevi üstlendiği bir katılım şeklidir. Bu katılım şeklinde *halk ya da toplum,* yapılacak olan görevlerin daha fazlasını üstlendiği taraftır. Köy bazında bütün toplumu hedef kitle olarak kabul eden uygulamalar ile kendini göstermektedir. Halkın bir orman kaynağından yararlandırılması şeklinde bir ormancılık uygulaması düşünüldüğünde, *orman idaresinin katılımı danışmanlık görevi ile sınırlı kalırken, halkın katılımı orman kaynağının yönetim ve işletilmesini üstlenmek* şeklinde ortaya çıkmaktadır.

3- Toplum Ormancılığı (*Community Forestry)* **:** *Köy ormancılığının* uygulamalarının özel bir formudur. Buradaki katılımcılık köy bazından ziyade, belirli bir orman köylüsünün katılımı ile sınırlıdır. Bu form daha çok dağınık yerleşime sahip köyler (*örneğin; mahalleler olarak dağınık*) ya da aynı köy içerisinde gelir ya da mülkiyet açısından farklılığı olan insan kitlelerini, hedef kitle olarak kabul eden uygulamalarla kendini göstermektedir.

4-Çiftçi Ormancılığı (*Farmer's Foretry)* **:** Bu katılım şeklinde ağaç ve orman kaynaklarının yönetim ve işletmesini, bir köy halkı ya da toplumsal gruptan ziyade, toprakla uğraşan küçük çiftçiler, fakir hane halkları veya bunların üyeleri üstlenmektedir. Yani, *katılımcılık geniş bir halk kitlesi ya da belirli bir toplumsal kitle doğrultusunda değil, küçük gruplar veya kişiler* düzeyindedir.

Belirlenen hedef kitlenin sayısal olarak katılım düzeyi, bir köy yada kırsal toplumu içine alan boyutlarda ele alındığından, ilk üç katılım şekli benzer anlam ve özellikler taşımaktadır. Ancak, yönetim açısından da farklılıklar bulunmaktadır. Bu katılım şekillerine ait uygulamalarda, kaynakların kontrol ve yönetimini, *bireylerden* ziyade *toplum* üstlenmektedir. Öte yandan, *kaynakların mülkiyeti toplumda ya da devlet kuruluşlarında kalmakta, bireysel ya da özel mülkiyet* söz konusu olmamaktadır. İlk üç katılım şekline ait uygulamaların başlatılmasında *aktif rol üstlenen taraf orman idaresi ve onun profesyonel üyesi olan ormancılar* olmaktadır. Fakat, orman idaresi ve ormancıların görevi; toplumsal hareketi uyarmak, başlatmak ve bu harekete kolaylıklar sağlamak şeklinde sınırlanmaktadır. Bu açıklamalardan sonra *ilk üç katılım şekline* ait uygulamaları, ***toplum ormancılığı*** kavramı altında gruplandırılmaktadır.

Weirsum 'un katılım şekillerinin dördüncüsü olan *çiftçi ormancılığını* (*farmer's forestry)* katılım şekli birçok kişi tarafından olduğu için *çiftlik ormancılığı* (*farm forestry)* olarak adlandırmaktadır (4). ***Çiftlik ormancılığı*** kavramı; bireysel ya da hane halkı düzeyindeki katılım ile yapılan sosyal ormancılık uygulamaları olup, Hindistan ve Filipinlerdeki gibi, küçük ölçekli koru ya da küçük orman parçacıklarında ağaç yetiştirme çalışmaları ile kendini göstermektedir.

Toplum ormancılığı ve ***çiftlik ormancılığı*** uygulamalarının yapıldığı araziler, katılımcı kişilerin ya da toplumların kendi tasarruf hakkının bulunduğu araziler olabileceği gibi, mülkiyeti devlete ya da hazineye ait araziler olabilmektedir. Arazi mülkiyeti kişilerin ya da toplumların kendi tasarruflarında olmayıp, sadece ***Toplum ormancılığı*** *ve* ***çiftlik ormancılığı*** uygulamaları için kendilerine tahsis edilmiş arazi niteliğinde ise, iki tür mülkiyet söz konusu olmaktadır. Bunlar; arazi mülkiyeti (*land*

tenure) ile ağaç ve orman mülkiyeti (*tree tenure*) olarak adlandırılmaktadır. Kırsal kalkınma amaçlı ormancılık uygulamalarının yapıldığı birçok ülkede devlet ve hazine arazileri, kırsal yöredeki kişilere ya da toplumlara ağaç yetiştirmeleri ve orman kurmaları için tahsis edilmektedir. Bu tahsis işleminde, arazi mülkiyeti devletin kendisinde kalırken, ağaç ve ormanın mülkiyeti kişiler ya da toplumda kalmakta ve hukuki düzenlemeler yapılarak karşılıklı olarak anlaşma sağlanmaktadır.

Toplum ormancılığı ve ***çiftlik ormancılığı*** kavramlarının Türkiye'deki anlamı "***özel ağaçlandırma"*** adı ile yapılan uygulamalarıdır. 1983 yılından sonra çıkarılan ağaçlandırma yönetmelikleri; hazine arazileri ve bozuk orman alanlarının gerçek ve tüzel kişilere tahsisinde kolaylıklar getiren hükümlerle donatılmış ve sahipli arazilerde dahil olmak üzere, talepte bulunan gerçek ve tüzel kişilere Ağaçlandırma Fonu'ndan kredi verilebileceği belirtilmiştir. 6831 Sayılı Orman Kanununun 57 ve 63 maddeleri ve bu maddelere dayanılarak çıkartılan ağaçlandırma yönetmelikleri ile 4122 Sayılı Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolu Seferberlik Kanunu ve bu kanunun uygulama şekline ait yönetmelik, özel ağaçlandırma çalışmalarının yürütme ve uygulama esaslarını belirlemektedir.

Bugüne kadar özel ağaçlandırma adı altında yapılan uygulamalar; katılım şekli (*participation*), orman mülkiyetinin niteliği (*land tenure*), orman kaynağının işletme ve yönetim şekli *(forest management and exploitation)*, faydalanma hakkı çerçevesinde incelenir ve analiz edilirse şu sonuçlara ulaşılmaktadır: Ağaçlandırma yönetmeliğinde katılım şekilleri, gerçek kişi ve tüzel kişi olarak belirlenmiştir. Gerçek kişi; birey olarak özel ağaçlandırma başvurusu yapan kişidir. Tüzel kişi ise, köy ya da belediye tüzel kişilikleri olarak algılanmalıdır. Mülkiyet olarak, üç tür mülkiyet üzerinde özel ağaçlandırma yapılmaktadır. Bunlar; sahipli araziler, hazine arazileri ve devlet mülkiyetindeki orman arazileri (Orman sınırı içindeki açıklıklar, bozuk vasıflı ormanlık alanlar ve verimli orman alanları ile çevrili olan yüz dekardan büyük boşluk veya bozuk orman alanları) dir (2). Buna göre sosyal ormancılığın Dünya Ölçeği'ndeki kavramları, Türkiye'de aşağıdaki Çizelge 1'deki gibi karşılıklarını bulmaktadır.

Çizelge1. Dünya Ölçeğindeki Kavramların Türkiye'deki Karşılıkları

KATILIM ŞEKLİ	MÜLKİYET	YÖNETİM	FAYDALANMA	UYGULAMANIN ADI	
Gerçek Kişi	Sahipli Arazi Hazine Arazisi Devlet Ormanı	Bireysel	Bireysel	Farm Forestry	Çiftlik Ormancılığı
Tüzel Kişilik	Sahipli Arazi Hazine Arazisi Devlet Ormanı	Toplum	Toplum	Community Forestry	Toplum Ormancılığı

4.2. Özel Ağaçlandırmalarda Mülkiyet Çeşitleri

Genel olarak özel ağaçlandırma çalışmaları mülkiyet çeşidi olarak 3 tür mülkiyet üzerinde yapılır. Bunlar; (1) Hazine arazileri, (2) Verimsiz devlet ormanları, (3) Sahipli araziler, olmaktadır.

Verimsiz devlet ormanları gerçek ve tüzel kişiliklere ağaçlandırılması amacıyla tahsis edilmektedir.6831 Sayılı Orman Kanununun 57. maddesi uyarınca başvuru sahibine özel ağaçlandırma amacıyla sahaya dikilecek türün idare süresi kadar bir süreyle bedelsiz olarak tahsis edilir. Eğer idare süresi uzun türlerle ağaçlandırma yapılıyorsa saha, 49 yıllık süre için tahsis edilmektedir. Yapılan ağaçlandırma usulüne uygun yürütülmekte ise bu süre bir 49 yıl daha uzatılabilir (2). Devlet ormanlarında yapılan özel ağaçlandırma çalışmalarında toprak (arazi) mülkiyeti devlete aittir. Devlet ormanlarında yapılan özel ağaçlandırma çalışmalarında ağaç mülkiyeti, yani kullanım hakkı, semerelerinden yararlanma, tüketim, vb. haklar ağaçlandırma yapan kişi veya tüzel kişiliğe aittir.

Hazineye ait olduğu tescil edilmiş olan yerlerde, saha tahsisi yapılarak özel ağaçlandırma yapmak mümkündür. Saha, özel ağaçlandırma yapmak isteyen kişi veya kuruluş tarafından bulunur. Bulunan sahanın krokisi, o yerin Mal Müdürlüğünden veya İlçe Milli Emlak Müdürlüğünden temin edilir. Talep edilen saha, kroki üzerinde ölçekli olarak işaretlenir, parsel numarası ve komşu parsel numaraları da belirlenir. Başvuru sahasının krokisi eklenerek o yerin Kaymakamlığına veya Valiliğine bir dilekçe ile başvuru yapılabilir (2, 5, 6, 7, 8). Hazine arazilerinde ağaçlandırma yapan köy tüzel kişileri ile belediyelerden kira alınmamaktadır. Gerçek ve diğer tüzel kişilerden ise toprağın verimliliğine ve dikilen

ağaç türüne göre, her yıl dekar başına belirlenen miktar kadar kira alınmaktadır (2). Hazine arazileri üzerinde yapılacak ağaçlandırma çalışmalarında bitki türleri bakımından bazı şartların dikkate alınması gerekmektedir. Hazine arazileri üzerinde asli orman ürünü veren orman ağacı türlerinin dışındaki türlerle kredili olarak özel ağaçlandırma yapmak istenildiğinde, sahanın en az % 50'sinde asli orman ürünü veren ağaç türleri ile ağaçlandırma yapmayı planlamak şarttır. Köy tüzel kişiliklerinin yapacağı çalışmalarda bu kural uygulanmamaktadır. Hazine arazisi üzerinde yapılan özel ağaçlandırma çalışmalarında toprak mülkiyeti (arazi) devlete, ağaç mülkiyeti ise ağaçlandırmayı yapan kişiye aittir.

Sahipli arazilerde özel ağaçlandırma yapabilmek için saha en az 10 dekar, en fazla 3000 dekar olmak zorundadır. Ayrıca, parçalı sahalarda en küçük parçanın 5 dekardan az olmama koşulu da bulunmaktadır (2, 8). Özel ağaçlandırma yapılacak arazinin tapusu olmayabilir. Ancak ağaçlandırma yapılabilmesi için, arazi üzerindeki zilyetliğin 3402 Sayılı Kadastro Kanununun 14. maddesinde yazılı belgelerden biri ile belgelendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca zilyetlik belgesinin talep konusu araziye ve talep sahibine ait olduğu mahkeme kararı ile tespit ettirilmelidir. Talep sahibi, bu tespitleri yaptırdıktan sonra özel ağaçlandırma için müracaat edebilir. Sahipli yerlerin malikleri; en az yarım hektar büyüklüğündeki arazilerinde ağaçlandırma yapmak için orman idaresine, arazinin sahiplilik belgesini de ekleyerek bir dilekçeyle müracaat etmek zorundadır. Başvuru sahibi, 3 ay süre içerisinde yedi takım halinde uygulama projesini serbest çalışan orman mühendisi veya orman yüksek mühendisine yaptırarak, ilgili Başmühendisliğe teslim eder. Ancak proje sahası 50 dekardan küçükse, proje yaptırmaya gerek yoktur. İşlemler ön etüt raporuna göre devam eder. Kredi talep edilmiş ise kredi tahsis işlemleri yapılır (2, 8).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

6831 Sayılı Orman Kanununun 1. Maddesinde yapılan orman tanımda, ağaç ve ağaççıkların yaşaması için ilk koşul olan yer (arz, toprak) asli unsur, üzerindeki ağaç ve ağaççık topluluğu da asli unsurun ayrılmaz parçalarını (mütemmim cüzilerini) oluşturmaktadır. Ağaç ve ağaççıkların çeşitli nedenlerle kısmen veya tamamen yok olması hali asli unsurun vasfını değiştirmediği için bu yerler hukuken orman vasfını korumaktadır (9). Yine tanımda yer alan "topluluk[1]" ve "yerleri[2]" kavramları da mülkiyet açısından oldukça önemlidir. Bu kavramlara Dünyadaki bakış açıları ve bu kavramların Türkiye'deki yansımaları aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Türkiye'deki ormanlar mülkiyet ve idare bakımından 6831 Sayılı Orman Kanununun 4. maddesine göre; Devlet Ormanları, Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine Ait Ormanlar ve Hususi Ormanlar olmak üzere 3'e ayırmaktadır. Bu üç mülkiyet durumu Çal Yöresi'nde de görülmektedir. Var olan devlet ormanlarının mülkiyet ve idaresi devlete aittir. İşletim ile gözetim görevi OGM' ye verilmiştir. Çal Yöresi için devlet ormanlarının gözetimi, denetimi ve işletilmesi Çal Orman İşletme Müdürlüğüne aittir. Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlar ise bu kişilerin mülkiyet ve idaresi altındadır. İşletme ve gözetim görevlerini kendileri yapmaktadırlar. Bu ormanlara, başta Çal Belediyesi olmak üzere belediye ve köy tüzel kişiliklerine ait ormanlar örnek gösterilebilir. Hususi ormanlar ise gerçek kişiler tarafından kendi mülkiyetlerinde veya ormancılık mevzuatı imkanlarıyla devlet ormanı açıklıklarında veya hazine arazilerindeki ağaçlandırmalarla yapılmaktadır. İdare ve işletmeleri kendilerine aittir.

Çal yöresinde yapılan özel ağaçlandırmalar da devlet ormanı niteliğindeki arazilerde; toprak mülkiyeti devlete ağaç mülkiyeti ağaçlandırma yapan gerçek veya tüzel kişiliğe, hazine arazilerinde; toprak mülkiyeti devlete, ağaç mülkiyeti gerçek veya tüzel kişiliğe, sahipli arazilerde ise toprak ve ağaç mülkiyeti ağaçlandırma yapan kişiye aittir.

Yapılan özel ağaçlandırma çalışmalarından başarılı sonuçlar elde edilebilmesi için öncelikle amenajman planının revizyonu yerine yenilenmesi daha uygun olacaktır. Yenileme için yeterli envanter yapılmıştır. Planın yenilenmesi yine aynı sistematik doğrultusunda yapılmalıdır. Ancak, Orman Kanunun 1. maddesinin (F) ve (G) fıkralarını farklı anlamlardan kurtarılıp, sahipli yerlerdeki kesimleri

[1] Topluluk; ağaç ve ağaççıkların veya her ikisinin aşağıdaki esaslara göre beraberce bulundukları saha üzerinde tabi olarak 0,1 ve daha fazla kapalılık teşkil etmesi halidir", şeklinde tanımlanmaktadır (1). Bir yerin orman olup olmadığının tayininde, topluluk unsuru diğer unsurlarla birlikte mütalaa edilmektedir.

[2] "Yerleri tanımı; ağaç ve ağaççıkların veya her ikisinin kapladığı yerler ile, ağaç ve ağaççıkların tabi ve suni etkilerle kaldırılmış sahalardır", şeklinde açıklanmaktadır (1).

kolaylaştırmak ve mülke tasarruf imkanı sağlanmalıdır. Yani (F) ve (G) fıkralarının taassuba kaçmadan, birlik ve beraberlik içinde uygulanmasını temin edecek şekilde değiştirilmelidir. Vatandaşın mülkiyet hakkına saygı gösterilmeli, güven verilmelidir. Böylelikle "Özel Ormanlar" ve "Özel Ağaçlandırmalar" teşvik edilerek kolaylaştırılmalıdır.

Özel ağaçlandırma çalışmalarında halkın teşvik edilmesi konusunda yapılması gereken en önemli çalışma halkın bilgilendirilmesi konusudur. Çeşitli iletişim araçlarından yararlanarak, ormancılık örgütünün güttüğü politikalar ve yaptığı çalışmalar hakkında halka bilgi verilmeli, olumlu çalışmalar yanında ağaçlandırmalarla ilgili sorunlar ve güçlüklerde açıklanmalıdır. Bunun için; verilecek bilgiler ormancılık yönetimi tarafından saptanmalı ve bu bilgilerin halkla yüz yüze ilişki kurarak verilmeli veya çeşitli görsel, işitsel ve yazılı yayın araçları ile halka iletilmelidir.

Özellikle orman içindeki yangın ve çeşitli nedenlerle meydana gelen açıklıklarda, imar ihya çalışması yapılacak bozuk koru ve bozuk baltalık ormanlarında köy tüzel kişilikleri ve diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından Orman Genel Müdürlüğü 'nün uygun göreceği planlara göre yapılacak ağaçlandırmalar; ormanların arasında kalmış olup, orman dışı sayılan sahipli yerlerde yapılacak ağaçlandırmalar veya devletin hüküm ve tasarrufu altındaki arazilerde vali ve kaymakama müracaatla yapılacak ağaçlandırmalar, yeşil Türkiye idealinin gerçekleşmesini kolaylaştıracak ve bugüne kadar başarılamayan orman davamızın lokomotifi olacaktır.

Özel ağaçlandırmalar devlet ormanları ile bütünleşmeyi sağlayacak, özel ormanlar yangından korunurken devlet ormanı da korunacaktır. Her ne kadar gerçek ve tüzel kişilere ait ormanların korunması görevi orman kanununa göre sahiplerine ait ise de, orman idaresi de üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir. Burada en önemli konu, yöreye yeterli sayıda orman muhafaza memurunun görevlendirilmesidir. Ayrıca ormanlara yönelik işlenen suçların sonuçlandırılması konusuna daha fazla önem verilmelidir.

Çal yöresinde yapılan ağaçlandırma çalışmalarına katılan gerçek ve tüzel kişilerin ormancılık, bakım ve silvikültür tekniği bilgileri yeterli düzeye ulaştırılmalı, özel ağaçlandırma uygulama prosedürü hakkındaki eksiklikleri giderilmeli, konuyla ilgili aydınlatıcı bilgiler verilmelidir. Ağaçlandırmaların başarısı için fidanların tekniğine uygun dikilmesi sağlanmalıdır. Böylece hem dikimde başarı oranı artırılacak, hem de fidanlar daha sağlıklı olacağından böcek, mantar vb. zararlar daha az görülecektir. Bunun sonucunda olağanüstü hasılat etası raporu düzenlenerek, bazı parsellerin boşaltılması gibi durumlarla karşılaşılmayacaktır.

Çal Yöresi Özel Ağaçlandırmaları Türkiye Ormancılığı'na mal olmuş bir olaydır. Çal Yöresi halkı Türkiye'de bir ilke imza atmış, orman kurmaya ve yetiştirmeye özenerek bu konuda başarılı çalışmalar yapmışlardır. Orman Genel Müdürlüğü'nün yaptığı ağaçlandırmaların yanında orman tesis etmek isteyen gerçek ve tüzel kişilerin yaptığı ağaçlandırma çalışmaları, Türkiye Orman Varlığı'nın arttırması bakımından son derece önemlidir.

KAYNAKÇA

1- Tolunay, A., Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar, (Çal Örneği), İ.Ü. Fen Bilimleri Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1987.
2- 101 Soruda Özel Ağaçlandırma, T.C. Orman Bakanlığı Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolu Genel Müdürlüğü, Ankara, 1998.
3- Çal İlçe Nüfus Müdürlüğü Dokümanları, Çal, Denizli.
4-Weirsum, K.F., 1984. Developing Strategies for Social Forestry: A Conceptual Approach, East-West Environment and Policy Institute, Resaerch Report No: 14, Honolulu, Hawaii, USA.
5- Milli Emlak Genel Tebliği, Sıra No: 233, T.C. Maliye Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü, 1997.
6- Milli Emlak Genel Tebliği, Sıra No: 238, T.C. Maliye Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü, 1998.
7- Milli Emlak Genel Tebliği, Sıra No: 201, T.C. Maliye Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü,
8- 23 Şubat 1998 Tarihinde Resmi Gazetede Yayımlanan 23267 Sayılı Ağaçlandırma Yönetmeliği,
9- Başaran, Ö., Tuncel, F., En Son Değişiklikleriyle (2896,3302,3373) Orman Kanunu İlgili Mevzuat Açıklamalı-İçtihatlı, 1987.